

Т. П. Гітіс,
кандидат економічних наук,
ORCID 0000-0002-4992-8438,
e-mail: tatyana.gitis@gmail.com,

І. В. Отоса,
Донбаська державна машинобудівна академія, м. Тернопіль

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА МОЖЛИВИХ ШЛЯХІВ ЙОГО ЗНИЖЕННЯ

Постановка проблеми. Однією з найважливіших проблем сучасного розвитку економіки країни є безробіття, яке становить реальну загрозу державному та суспільному добробуту і набуло масового характеру. Сьогодні існує дисбаланс з боку попиту і пропозиції, поширення соціальної нестабільності та бідності в суспільстві, нераціональне використання суспільних ресурсів, зростанням злочинності, збільшенням чисельності незахищених верств населення та інших негативних соціально-економічних чинників, спричинених недостатньою кількістю робочих місць в Україні. Саме тому вказана проблема набуває виняткової актуальності та потребує наукового аналізу та визначення науково-практичних рекомендацій для поліпшення ситуації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему безробіття в Україні розглядали у багатьох наукових працях. Дана проблематика знайшла відображення у дослідженнях вітчизняних учених. Так, у науковій праці А. Борищук та К. Семенова проаналізовано рівень безробіття в Україні [1]. Дослідження І. Зайцевої спрямовано на проблеми зайнятості та безробіття в Україні та країнах Європейського Союзу [2]. У дослідженні Н. Власенко [3, с. 114] доведено, що «поряд з валовим внутрішнім продуктом та інфляцією, безробіття є одним з трьох важливих показників функціонування економіки». Також проблему безробіття та шляхи мінімізації рівня безробіття розглядали такі українські вчені, як: А. Ревко, О. Швець, Л. Ярова, О. Грідін, С. Орлова, В. Федоренко, П. Нікіфоров, А. Вольська, І. Петрова, А. Казановський, О. Котляр, О. Рузавіна, І. Маслова та інші.

Проте варто зазначити, що незважаючи на велику кількість наукових досліджень, питання аналізу причин, рівня безробіття та шляхів подолання безробіття як одне з глобальних проблем світу на сучасному етапі реформування економіки України є актуальним, потребує подальшого вивчення й додаткових наукових і практичних розробок. Таким чином, ряд питань, пов'язаних з особливостями виявів безробіття в Україні, наразі необхідно вивчати та аналізувати.

Метою статті є дослідження проблеми безробіття, аналіз динаміки показників безробіття в Ук-

раїні за останні роки та визначення шляхів його зниження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Безробіття – це складне і неминуче соціально-економічне явище для всіх країн світу. Причиною такого розповсюдженого явища є неефективність використання робочої сили в минулому і відсутність економічних умов, які б дали змогу людям застосовувати свої навички у продуктивній роботі за пристойну плату. Саме тому це явище є як економічною, так і соціальною проблемою. Стан безробіття базується на трьох основних критеріях, що мають бути представлені одночасно: відсутність будь-якої оплачуваної роботи впродовж визначеного періоду; бажання і здатність людини працювати; здійснення людиною необхідних конкретних, чітко визначених кроків для пошуку роботи [4].

Безробіття є проблемою макроекономічного рівня, зумовленою впливом низки чинників, основними з яких є такі [5; 6]: наявні структурні зрушення (міжгалузеві, внутрішньогалузеві, регіональні) в економіці; постійне погіршення демографічної ситуації, що призводить до зниження чисельності та складу робочої сили; значні прогалини у законодавстві про працю; неадекватний до існуючої ситуації рівень програми зайнятості; загальне уповільнення темпів розвитку національної економіки; негативна динаміка та дисбаланс цін на базові фактори виробництва; низька внутрішня мобільність наявної робочої сили; недостатній рівень сукупного платоспроможного попиту населення; неухильне посилення інфляційних процесів, що сприяє зменшенню капіталовкладень, скороченню реальних доходів населення, збільшуючи пропозицію й, одночасно, зменшуючи попит на робочу силу; низький рівень професійного навчання та підвищення кваліфікації; значні сезонні коливання обсягів виробництва деяких видів товарів та послуг; наявність певних дискримінаційних проявів на ринку праці тощо. Вплив зазначених чинників вимагає застосування від держави комплексного та системного підходу до вирішення проблеми зайнятості.

Також слід зазначити, що виникнення безробіття тягне за собою багато негативних наслідків: посилення соціальної напруги; погіршення матері-

ального становища; падіння життєвого рівня населення; зростання кількості психічних захворювань; посилення соціальної диференціації; зниження трудової активності; загострення криміногенної ситуації; скорочення податкових надходжень; зменшення ВВП; зростання витрат на допомоги безробітним.

Попри всі негативні наслідки, безробіття також має й позитивні [4; 6-7]:

- збільшення особистого вільного часу та свободи вибору місця роботи;
- підвищення соціальної цінності робочого місця;

- зростання конкуренції між працівниками;
- підвищення рівня освіти;
- зростання соціальної значимості й цінності праці;
- формування резерву робочої сили;
- стимулювання підвищення інтенсивності та продуктивності праці.

У табл. 1 (за даними [8]) наведено динаміку кількості всього населення, економічно-активного, безробітного населення та кількість зареєстрованих безробітних в Україні за 2010-2021 рр.

Таблиця 1

Динаміка населення загалом, економічно-активного, зайнятого та безробітного населення, тис. осіб (сформовано за джерелом [8])

Рік	Всього населення	Темп приросту, %	Економічно активне	Темп приросту, %	Зайняте	Темп приросту, %	Безробітне	Темп приросту, %	Зареєстрованих безробітних	Темп приросту, %
2010	45962,9	-	22051,6	-	19180,2	-	1785,6	-	454,1	-
2011	45644,4	99,3	22056,9	100,0	19231,1	100,3	1732,7	97,0	505,3	111,3
2012	45560,3	99,8	22011,5	99,8	19261,4	100,2	1657,2	95,6	467,7	92,6
2013	45439,8	99,7	21980,6	99,9	19314,2	100,3	1576,5	95,1	487,6	104,3
2014	42928,9	94,5	19920,9	90,6	18073,3	93,6	1847,6	117,2	458,6	94,1
2015	42760,5	99,6	18097,9	90,8	16443,2	91,0	1654,7	89,6	461,1	100,5
2016	42584,5	99,6	17955,1	99,2	16276,9	99,0	1678,2	101,4	407,2	88,3
2017	42386,4	99,5	17854,4	99,4	16156,4	99,3	1698,0	101,2	352,5	86,6
2018	42153,2	99,4	17939,5	100,5	16360,9	101,3	1578,6	93,0	341,7	96,9
2019	41902,4	99,4	18155,7	101,2	16578,3	101,3	1487,7	94,2	338,2	99,0
2020	41588,4	99,3	17669,8	97,3	15915,3	96,0	1674,2	112,5	459,2	135,8
2021	41167,3	99,0	17405,0	98,5	15610,0	98,1	1711,6	102,2	295,0	64,2

Аналізуючи показники динаміки рівня безробіття в Україні за період з 2010 по 2021 р. зазначимо, що за вказані роки, за даними Державної служби статистики України [8], відбулось значне скорочення як сукупної чисельності населення й економічно активної його частини, так і чисельності зайнятого населення країни, що цілком зрозуміло, оскільки це певним чином взаємопов'язані процеси. При цьому, динаміка скорочення є різною, що пояснюється впливом різноманітних чинників, зокрема міграційними процесами й зміною економічної ситуації в країні. Проте відзначимо, що частка економічно активного населення у загальній його чисельності у 2010 р. становила 48%, тоді як у 2021 р. лише 42,3%. У той же час, частка зайнятого населення у відсотках до економічно активного зросла на 2,7 в.п. з позначки 87% у 2010 р. до 89,7% у 2021 р.

Також розглянемо рівень безробіття та частку зареєстрованих до всіх безробітних на рис. 1. Найнижчим рівень безробіття спостерігався у 2013 р. і становив 7,2%, а починаючи з 2014 р. він різко збільшився та залишався до початку широкомасш-

табних воєнних дій відносно стабільним з незначними коливаннями за роками, проте воєнна ситуація в країні, цілком очевидно, досить негативно впливатиме на ці процеси, а ось ступінь цього впливу на пряму буде залежати від тривалості, масштабів і рівня воєнної ескалації. За оцінками НБУ, попри зусилля підприємств з утримання працівників, війна зумовила нечуваний досі стрибок рівня безробіття (близько 35%). До кінця року рівень безробіття скоротиться з пікових значень у II кварталі 2022 р. завдяки відновленню економіки та збільшенню попиту на робочу силу. Утім, як і в інших країнах, навіть після закінчення активних бойових дій, безробіття знижуватиметься повільно та залишатиметься на вищих рівнях, ніж раніше, через довгострокові наслідки війни [9]. Цікавою є ситуація з динамікою зареєстрованих безробітних та їх часткою у загальній чисельності. Як ми бачимо, частка зареєстрованих безробітних за більш ніж десять років знизилась у більш ніж 1,5 раза. Так, у 2010 р. вона становила 25,4%, у 2013 р. сягнула найвищої за цей період позначки у 30,9% і почала поступово знижуватись до-

Рис. 1. Динаміка рівня безробіття та частки зареєстрованих до всіх безробітних
(сформовано авторами на основі джерела [8])

сягнувши найнижчого рівня у 2021 р. – 17,2%. Це свідчить як про те, що значна частина населення має неофіційне працевлаштування, так і про те, що більшість непрацюючого населення не сподівається знайти роботу через центри зайнятості і навіть не звертається до них.

Слід зазначити, що є багато проблем щодо статистики безробіття в Україні, які не дають змоги об'єктивно оцінювати реалії безробіття: статистика не враховує часткову зайнятість, неможливо враху-

вати осіб, які втратили «надію на працю» і не стоять на обліку в службі зайнятості; ті, хто примусово знаходяться у відпустках з ініціативи адміністрації, вважаються зайнятими; неправдива інформація з боку безробітних [10].

При аналізі безробіття населення також важливо відзначити причини незайнятості. Наведемо структуру безробітного населення України за основними причинами безробіття у 2016 р. (за даними [8]) на рис. 2.

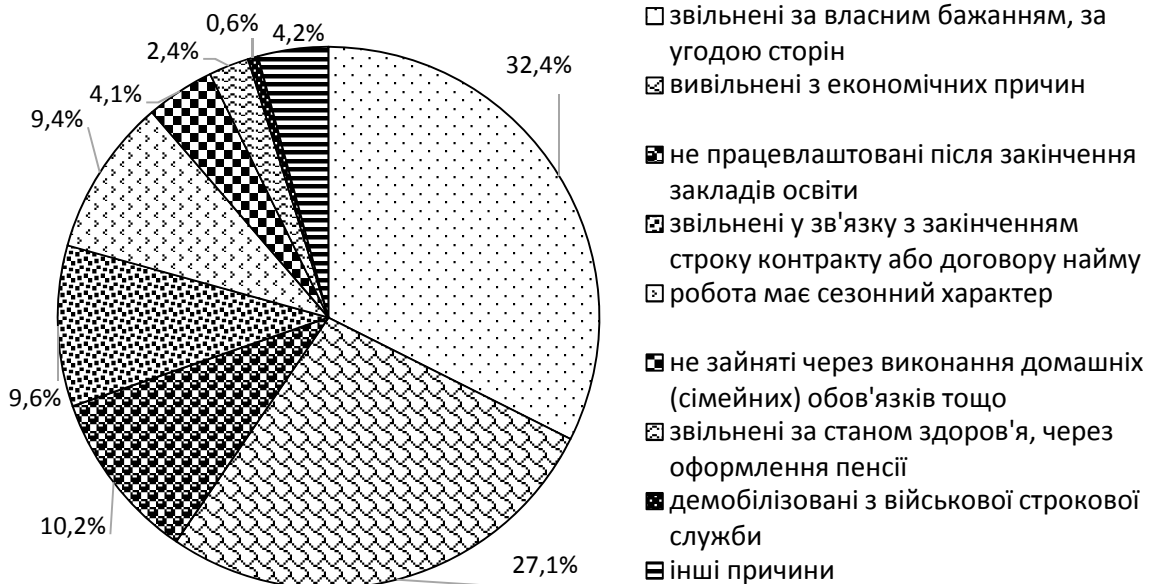

Рис. 2. Структура безробітного населення України за причинами незайнятості у 2021 р.
(сформовано авторами на основі джерела [8])

Проаналізувавши структуру безробітних за даними рис. 2, можна сказати, що найчастіша причина незайнятості серед безробітних у 2021 р. в Україні – це звільнення за власним бажанням та вивільнення з

економічних причин (32,4 та 27,1% загальної кількості безробітних відповідно). Цьому сприяє науково-технічний прогрес, коли оновлюється все підприємство і старі стандарти змінюються на нові.

Працівникам потрібно проходити перекваліфікацію, але не всі її проходять. Також керівникам не потрібно багато робітників і відбувається скорочення штату. Рідше за все безробітними ставали через демобілізацію з військової строкової служби (0,6% безробітних), оскільки не всі чоловіки й жінки можуть бути демобілізовані, тут відіграє важливу роль стан здоров'я.

Безробіття тягне за собою великі економічні наслідки. Одним з таких наслідків є трудова міграція. Станом на кінець 2021 р. саме через відсутність роботи в межах України орієнтовно 7 млн наших громадян працевлаштувалися за кордоном. Більша частина з них у Польщі, в Російській Федерації, в Німеччині, в Чехії, в Італії тощо і ця ситуація, у наслідок воєнних дій, певно погіршуватиметься й надалі [8].

За даними Міністерства соціальної політики станом на 1 вересня 2022 р. працює 461 підприємство в Україні, які займаються працевлаштуванням українців за кордоном [12].

Одними з головних причин, через які працездатне населення виїжджає в пошуках роботи за

кордон є незадоволення заробітною платою та умовами праці в Україні, проте це не єдині причини. Для багатьох мігрантів робота за кордоном – це можливість самореалізуватися, отримати нові сучасні компетентності, досягти кар'єрного росту, набути іншого соціального досвіду тощо. Отже, все це, з метою зниження кількості емігрантів, потребує запровадження системи заходів щодо стабілізації національної економіки України.

Проблема безробіття набула актуальності та зумовила необхідність соціального захисту безробітних ще на початку 90-х років ХХ ст., що, у свою чергу, зумовило прийняття законодавчих актів, які передбачали механізм створення спеціальних фінансових джерел для надання матеріальної підтримки безробітним, а також поклали певні зобов'язання на державні органи та роботодавців у сфері зайнятості. Механізм соціального захисту безробітних в Україні на сьогодні є комплексним та передбачає взаємодію інструментів як активного, так і пасивного впливу (рис. 3) [5].

Рис. 3. Механізм соціального захисту безробітних в Україні
(сформовано авторами на основі джерела [13])

Відзначимо, що інструменти активного впливу спрямовані на забезпечення зайнятості, активізацію зусиль, підвищення конкурентоспроможності безробітних на ринку праці, а пасивного – на компенсацію втраченого трудового доходу у період незайня-

тості. З огляду на це, більш високий рівень як економічної, так і соціальної ефективності мають саме перші, тобто інструменти активного впливу, адже вони зумовлюють соціальну підтримку безробітних за умови їх трудової активності.

Важливим інструментом соціального захисту безробітних є їх працевлаштування. На сьогодні посередницькі функції щодо працевлаштування безробітних в Україні виконує ДСЗ і різноманітні кадрові агенції [12]. З метою кращого вивчення стану та

встановлення динаміки соціального захисту від безробіття необхідно проаналізувати попит і пропозицію робочої сили серед безробітних за даними державної служби зайнятості у період з 2010 по 2021 р. (рис. 4).

Рис. 4. Динаміка відповідності попиту та пропозиції робочої сили за 2010–2021 рр.
(сформовано автором на основі даних [12])

З рис. 4 можна побачити, що попит на робочу силу упродовж 2010-2015 рр. мав тенденцію до зниження, але у 2016-2019 рр. він зростає. Останні два роки через економічну кризу підсилену пандемією, ситуація знов погіршилась і у 2021 р. кількість вакантних місць становила 41 тис. од., що у 1,5 раза менше ніж у 2010 р. Як вже відмічалось раніше, кількість зареєстрованих безробітних мала загальну тенденцію до скорочення у той час як загальний рівень безробіття майже не змінився. Проте погіршення воєнної ситуації, ймовірно, може цю тенденцію змінити. Очікувано, що частина населення, яка не виїхала за межі країни, а є внутрішньо переміщеними особами більш активно звертатиметься за допомогою у працевлаштуванні саме до центрів зайнятості. При цьому, точно не слід очікувати, що ситуація з кількістю вакантних місць суттєво покращиться. Це пояснюється, перш за все, погіршенням загальної економічної ситуації в країні, обумовленої руйнуванням інфраструктури, призупиненням виробництва, відтоком інвестицій і багатьма іншими причинами. Тому державі у цих умовах варто звернути увагу у першу чергу на необхідності створення умов самозайнятості, знизивши тим самим навантаження на соціальну сферу [13].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи проведені дослідження, доречно виокремити основні причини високого рівня безробіття в Україні: світова економічна криза та наслідки введення карантину, що призвели до структурних змін та спаду національної економіки; тінізація економіки; втрата великої частини вироб-

ничого потенціалу держави, руйнування інфраструктури через воєнні дії; неефективна структура зайнятості населення; низький рівень оплати праці, неконтрольована міграція тощо.

Перш за все, для зниження безробіття в Україні повинні запроваджуватися такі заходи:

- сприяння з боку держави створенню нових робочих місць, головним чином у сфері малого та середнього бізнесу;
- зниження податків для підприємств за умови збереження робочих місць;
- застосування економічних стимулів фінансово-кредитного механізму для створення інвестиційного клімату та ефективного ринкового середовища;
- сприяння всебічному державному захисту інтелектуального потенціалу суспільства;
- популяризація і державна підтримка самозайнятості населення;
- здійснення комплексу невідкладних заходів щодо подолання тіньової зайнятості та прискорення процесів детінізації економіки у цілому;
- надання відповідної допомоги по безробіттю, збереження робочих місць та перепідготовка осіб, які втратили роботу;
- розширення досвіду організації зустрічей із роботодавцями та колишніми безробітними, які успішно знайшли роботу чи заснували власний бізнес;
- організація спеціальних ярмарків праці для навчальних закладів з метою працевлаштування випускників;

– сприяння підвищенню конкурентоспроможності робочої сили за рахунок поліпшення рівня освіти по професіях, необхідних на ринку праці;
– покращення умов праці та удосконалення системи оплати праці;
– здійснення ґрунтовної пенсійної реформи;
– вдосконалення нормативно-правової бази до міжнародних норм і стандартів;

– посилення координації міжнародної діяльності в частині інформаційного обміну з питань зайнятості;

– забезпечення стабільного фінансування та державної підтримки розвитку духовної сфери, освіти, науки і культури [13; 14].

Отже, запровадження таких заходів значно покращить ситуацію зайнятості на національному ринку праці, що сприятиме покращенню як економічного, так соціального рівня розвитку суспільства.

Література

1. Боришчук А. О., Семенова К. Д. Аналіз рівня безробіття в Україні. *Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень*: зб. наук. студентських праць. Одеса: ОНЕУ, 2017. Вип. 3. Ч. 1. С. 29-34.
2. Зайцева І. С. Проблеми зайнятості та безробіття в Україні та країнах Європейського Союзу. *Управління розвитком*. 2016. №11. С. 125-130.
3. Статистика ринку праці: міжнародні стандарти та національний досвід: навч. посібник / за ред. Н. С. Власенко, Н. В. Григорович, Н. В. Рубльової. Київ: ТОВ "Август Трейд", 2006. 320 с.
4. Машика Ю. В. Проблеми та рівень безробіття в Україні та країнах Європейського Союзу. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.16. С. 260–264. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlту_2013_23.
5. Болотіна Є. В., Мартиненко А. К., Чаленко В. П. Аналіз основних тенденцій соціального захисту безробітних в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 3. С. 183-189. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-3\(61\)-183-189](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-3(61)-183-189).
6. Ревко А., Приходько Н. Соціально-економічні наслідки безробіття населення регіонів України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 2. С. 18–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/рреу_2021_2_4.
7. Швець О. В. Сучасні особливості регулювання безробіття. *Бізнес-навігатор*. 2020. Вип. 2. С. 49–53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2020_2_12.
8. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Інфляційний звіт Національного банку України. 2022. Липень. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2022-Q3.pdf?v=4.
10. Ярова Л. Г. Аналіз рівня безробіття в Україні та напрямки його подолання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 10. С. 752–755.
11. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>.
12. Офіційний сайт державної служби зайнятості України. URL: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list>.
13. Грідін О. В. Актуальні проблеми, сучасні тенденції та основні напрями подолання безробіття в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-40>.
14. Орлова С. Причини безробіття в Україні та шляхи його подолання. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/45971/1/Орлова.pdf>.

References

1. Boryshchuk, A. O., Semenova, K. D. (2017). Analiz rivnia bezrobittia v Ukraini [Analysis of unemployment in Ukraine]. *Statystyka – instrument sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen – Statistics – a tool of socio-economic research*, Issue 3, Part 1, pp. 29-34. Odesa, ONEU [in Ukrainian].
2. Zaitseva, I. S. (2016). Problemy zainiatosti ta bezrobittia v Ukraini ta krainakh Yevropeiskoho Soiuzu [Problems of employment and unemployment in Ukraine and the countries of the European Union]. *Upravlinnia rozvytkom – Development management*, 11, pp. 125-130 [in Ukrainian].
3. Vlasenko, N. S. et al. (Eds.). (2006). Statystyka rynku pratsi: mizhnarodni standarty ta natsionalnyi dosvid [Statistics of the labor market: international standards and national experience]. Kyiv, TOV "Avhust Treid". 320 p. [in Ukrainian].
4. Mashyka, Yu. V. (2013). Problemy ta riven bezrobittia v Ukraini ta krainakh Yevropeiskoho Soiuzu [Problems and the level of unemployment in Ukraine and the countries of the European Union]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*, Issue 23.16, pp. 260–264. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlту_2013_23 [in Ukrainian].
5. Bolotina, Ye. V., Martynenko, A. K., Chalenko, V. P. (2020). Analiz osnovnykh tendentsii sotsialnoho zakhystu bezrobitnykh v Ukraini [Analysis of the Main Trends in Social Protection of the Unemployed in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3, pp. 183-189. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-3\(61\)-183-189](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-3(61)-183-189) [in Ukrainian].
6. Revko, A., Prykhodko, N. (2021). Sotsialno-ekonomichni naslidky bezrobittia naseleennia rehioniv Ukrainy [Socio-economic consequences of unemployment in the regions of Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*. 2, pp. 18–24. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-2\(26\)-18-24](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-2(26)-18-24) [in Ukrainian].
7. Shvets, O. V. (2020). Suchasni osoblyvosti rehuliuвання bezrobittia [Modern features of unemployment regulation]. *Business navigator*, Issue 2, pp. 49–53. DOI: <https://doi.org/10.32847/business-navigator.58-10> [in Ukrainian].
8. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
9. Inflatsiynyi zvit Natsionalnoho banku Ukrainy [Inflation report of the National Bank of Ukraine]. (2022). Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2022-Q3.pdf?v=4 [in Ukrainian].
10. Yarova, L. H. (2016). Analiz rivnia bezrobittia v Ukraini ta napriamky yoho podolannia [Analysis of the level of unemployment in Ukraine and directions for overcoming it]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky Global and national economic problems*, 10, pp. 752–755 [in Ukrainian].
11. Ofitsiynyi sait Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy [Official website of the Ministry of Social Policy of Ukraine]. Retrieved from <https://www.msp.gov.ua/> [in Ukrainian].

12. Ofitsiyni sait derzhavnoi sluzhby zainiatosti Ukrainy [Official website of the State Employment Service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list> [in Ukrainian].

13. Hridin, O. V. (2022). Aktualni problemy, suchasni tendentsii ta osnovni napriamy podolannia bezrobittia v Ukraini [Actual problems, modern trends and main directions of overcoming unemployment in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-40> [in Ukrainian].

14. Orlova, S. Prychyny bezrobittia v Ukraini ta shliakhy yoho podolannia [Causes of unemployment in Ukraine and ways to overcome it]. Retrieved from <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/4597/1/Orlova.pdf> [in Ukrainian].

Гітис Т. П., Отоса І. В. Дослідження сучасного стану рівня безробіття в Україні та можливих шляхів його зниження

Стаття присвячена дослідженню актуальних проблем та тенденцій безробіття в Україні. Проаналізовано статистичні дані Державної служби статистики України щодо динаміки робочої сили та рівня безробіття за останні роки. З використанням графічного аналізу показано, що динаміка рівня безробіття має тенденцію до зростання, а кількість зареєстрованих безробітних скорочується, що, скоріше за все, говорить про неофіційне працевлаштування безробітних та підвищення рівня тіньової економіки в Україні. Визначено сучасний стан та основні чинники, через які виникає безробіття, такі як: структурне зрушення в економіці; низький рівень професійного навчання; погіршення демографічної ситуації; низький темп розвитку національної економіки. Встановлено позитивні та негативні наслідки проблеми безробіття в Україні, котрі становлять загрозу соціально-економічній дестабілізації країни. Наведено та проаналізовано структуру безробітного населення України за причинами незайнятості. Встановлено, що основною причиною безробіття є незбалансованість попиту й пропозиції робочої сили, саме тому в державі має втілюватись активна політика протидії, заходи якої перш за все спрямовані на збільшення попиту на робочу силу з боку державного та приватного секторів економіки, підвищення конкурентоспроможності робочої сили та забезпечення відповідності робочої сили робочим місцям, вдосконалення процесу працевлаштування. На основі проведеного аналізу запропоновано основні напрями вдосконалення регулювання безробіття в Україні.

Ключові слова: безробіття, ринок праці, рівень безробіття, наслідки безробіття, робоча сила, заробітна плата, міграція робочої сили, зайнятість.

Gitis T., Otosa I. Research of the Current State of the Unemployment Rate in Ukraine and Possible Ways to Reduce

The article is devoted to the study of current problems and trends of unemployment in Ukraine. Statistical data of the state statistics service of Ukraine on the dynamics of the labor force and the unemployment rate over a number of recent years are analyzed. Using graphical analysis, it is shown that the dynamics of the unemployment rate tends to increase, while the number of registered unemployed decreases, which most likely indicates unofficial employment of the unemployed and an increase in the level of the shadow economy in Ukraine. The current state and main factors that cause unemployment are identified, such as: structural shift in the economy; low level of vocational training; deterioration of the demographic situation; low rate of development of the national economy. The positive and negative consequences of the problem of unemployment in Ukraine, which pose a threat to socio-economic destabilization of the country, have been identified. The structure of the unemployed population of Ukraine for reasons of unemployment is presented and analyzed. It is established that the main cause of unemployment is an imbalance in the supply and demand of Labor, which is why the state should implement an active policy of counteraction, the measures of which are primarily aimed at increasing the demand for labor from the public and private sectors of the economy, increasing the competitiveness of the labor force and ensuring that the labor force meets jobs, improving the employment process. Based on the analysis, the main directions for improving the regulation of unemployment in Ukraine are proposed.

Keywords: unemployment, labor market, unemployment rate, consequences of unemployment, labor force, wages, labor migration, employment.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Стаття надійшла до редакції 05.09.2022